

METODY A TECHNIKY DRAMATICKÉ VÝCHOVY

Eva Káňová
Březen, 2011

„Dramatická výchova je systém řízeného, aktivního uměleckého, sociálního a antropologického učení dětí či dospělých založený na využití základních principů a postupů dramatu a divadla, se zřetelem

- na jedné straně:

- ke kreativně-uměleckým a
- k pedagogickým požadavkům

- na druhé straně:

- k bio-psycho-sociálním podmínkám (individuálním i společenským možnostem dalšího rozvoje zúčastněných osobností).“ (Valenta, s. 40)

TYPOLOGIE DRAMATICKÝCH HER

1. VĚTŠÍ HROVÉ CELKY

- I. Drama založené na příběhu
  - který zná předem učitel, ale žáci nikoliv
- II. Drama založené na literárním textu
  - kdy děj zná jenom učitel
  - kdy děj znají žáci i učitel
    - držet se předlohy
    - odstupovat od předlohy
- III. Drama založené na tématu nebo problému
  - kdy učitel ani žáci předem nic nevědí
  - kdy učitel předem stanovuje pouze problém, ale ne postup; žáci předem nic nevědí
  - kdy učitel předem zná téma a stanovuje sled úkolů, ale žáci předem nic nevědí
- IV. Drama založené na kombinaci předchozích typů

2. MENŠÍ HROVÉ CELKY

- Hry modelující prosté zobrazení jevu
- Hry modelující situaci, v níž se uskutečňují určité nekonfliktní vztahy
- Hry modelující situaci, v níž se uskutečňují vztahy a napětím, obtížím, konfliktní povahy

3. CVIČENÍ A TRÉNINK

4. DALŠÍ KLASIFIKACE JEDNOTLIVÝCH DRAMATICKÝCH HER A CVIČENÍ (RESPEKTIVE HRANÍ ROLÍ)

5. FIXOVÁNÍ TVARU A PŘEDSTAVENÍ

TYOLOGIE ETAP

- ◉ Rozehrátí, uvolnění, zklidnění, soustředění
- ◉ Startovací bod
- ◉ Hledání tématu (pokud není předem dáno)
- ◉ Zaostřování na jev (výběr určitých prvků důležitých pro rozvoj dramatu a cíl)
- ◉ Plánování hry na začátku i průběžně
- ◉ Budování důvěry v drama (aby hráči začali vstupovat do děje)
- ◉ Sbírání/vytváření informací
- ◉ Vytváření atmosféry a charakteristik různých okolností
- ◉ Posouvání děje

TYOLOGIE ETAP

- ◉ Vytváření napětí
- ◉ Nastolení kontrastu
- ◉ Nastolení, eskalace a vyvrcholení napětí, problému, obtíže, konfliktu
- ◉ Analýzy jevů, variování, experimenty ve vztahu k problému (obsahu)
- ◉ Estetizované ztvárnění jevů/problémů (obsahu), experimenty ve vztahu k formě
- ◉ Zpomalení
- ◉ Řešení, rozuzlení
- ◉ Závěr
- ◉ Reflexe a hodnocení

METODY A TECHNIKY DRAMATICKÉ VÝCHOVY

1. METODA PLNÉ HRY

2. METODY PANTOMIMICKO-POHYBOVÉ

- Pantomima částečná, dotyková, mechanická, narativní, ozvučená
- Pantomimický překlad, pantomimizace prostoru, prostředí a věcí, parafrázování pohybem, úplná pantomima
- Pohybová cvičení, proxemizace postojů, předávaná pantomima, přetahování, převrácený dabing, pohybový rituál, sekvenční pantomima, taneční drama, zrcadlení, živá loutka

3. METODY VERBÁLNĚ ZVUKOVÉ

- alej, alter ego, brainstorming, čtení, dabing, dialogické monology, diskuse, disputace, dotazování a odpovídání, extralingvistické hry, hádka, chór, imaginativní hra, konverzace, mluvící předměty, monolog - verbální sólo, neviditelné hlasy, porada, postsynchron, předávaná řeč, quasipanel, recitace, rozhovor, ticho, titulkování, verbální a zvukový rituál, vyjednávání, zaslechnutá řeč, zpěv a hudební exprese

4. METODY GRAFICKO-PÍSEMNÉ

- Beletrie, deníky, dokumenty, dopisy, dotazníky, testy, eseje, formuláře, foto-film, inventáře a seznamy, inzerát, leták, líčení, logo, slogan, název, mapy, plány, myšlenkové mapy, obrazy, obrazová představa, odborný text, plakát, projekt, recenze, reflexe, role na zdi, scénář, schéma, sociogram, telegram, zpráva, životopis

5. METODY MATERIÁLOVĚ-VĚCNÉ

- Práce s jakýmikoliv objekty a stavbami
- Práce s kostýmem
- Práce s loutkou
- Práce s maskou
- Práce s modelovacím materiálem
- Práce s papírem
- Práce s prostorem
- Práce s rekvizitou - věcí
- Práce se stroji a přístroji
- Práce se světlem a stínem
- Práce se zástupnými předměty

METODY ŘÍZENÍ VYUČOVÁNÍ (TŘÍDNÍHO MANAGEMENTU)

- ◉ Instrukce
- ◉ Otázky
- ◉ Souběžné vedení
- ◉ Učitel v roli
- ◉ Podávání informací
- ◉ Zpětná vazba
- ◉ Vypravování
- ◉ Shrnování
- ◉ Pravidla
- ◉ Signály
- ◉ Odpočítávání
- ◉ Předvádění
- ◉ Mlčení
- ◉ Pozice a pohyb učitele v prostoru
- ◉ Fyzická manipulace
- ◉ Řízení materiálem

LITERATURA

- VALENTA, J. Metody a techniky dramatické výchovy. 1. vydání. Praha: Grada Publishing, 2008. 352 s. ISBN 978-80-247-1865-1